

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Весела Методиева Гюрова

член на жури със заповед № РД 38-380 от 21.07.2021 г.

на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование «Педагогически науки»,

професионално направление 1.2. Педагогика,

Предучилищна педагогика на чужд език (английски)

Автор: Харалампия Константинос Лута

**Тема: „КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ НА УЧИТЕЛИ И ИНТЕГРИРАНЕТО НА
СОЦИАЛНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ УМЕНИЯ“**

Научен ръководител: проф. д-р Весела Методиева Гюрова

Данни за докторантката и нейното професионално израстване.

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ № РД 20-526/16.03.2017 г., за периода на докторантурата (20.03.2017 г. – 20.03.2020) Харалампия Лута е зачислена на основание на чл. 67 от ЗВО и на основание чл. 23, ал.2, т. 1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и на заемане на академични длъжности в СУ.

Като научен ръководител на докторантката мога да заявя с убеденост, че няма допуснати нарушения в процедурите по време на нейното обучение, което приключи през 2021 г., а проектът на дисертационния труд е обсъден в катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ на Факултет по науки за образованието и изкуствата при СУ „Св. Кл. Охридски“ на 02.07.2021 г. и е насрочена дата за официална защита.

Докторантката има завършена магистърска степен във ФНОИ, СУ „Св. Кл. Охридски“ в магистърска програма „Образователни науки и интеркултурно възпитание“ през периода 2014-2015, а през 2012-2014 се обучава за магистър по философия в университета в Янина, Гърция. Тези две образователни и квалификационни степени ѝ дават възможност да усъвършенства своята първоначална подготовка, придобита в Егейския университет, Гърция в бакалавърска степен, свързана с изкуствата и хуманитарното образование в началното училище. Така обогатява опита си на практика в проблематиката относно механизмите на функционирането на образователните политики за установяването на качеството във

връзка с конкретни институции, като самата тя в професионалното си израстване придобива - интегрирани компетентности, важни като приоритети на европейското образователно пространство през 21 век..

Актуалността на тематиката на докторската дисертация.

Харалампия Лута обосновава актуалността с динамично променящата се законодателни промени в Европа и в Гърция, свързани с оценяването на педагогическата подготовка на учителя и неговото перманентно квалифициране при постигането на образователен просперитет. Във връзка с това в увода на труда се отразяват и тенденциите, свързани с развитието на технологиите, налагащи нова концепции, нови цели и нови модели за подготовката на специалисти с висше педагогическо образование. Всички те се превръщат в предизвикателства за прогреса на образователните институции, призвани да отговорят на потребностите на обществото и на отделната индивидуалност. Своята мотивировка за избор на темата по посока на качеството тя обвързва убедително със системата на мониторинг в гръцката образователна политика, която Харалампия Лута отнася до ***необходимостта от нововъведения, свързани с компетенции – социални и професионални, създаващи профила на учителя, призван не само да бъде еталон за подрастващите, но и да промотира образователни предимства*** в институцията сред своите колегиална и родителска общност.

Според Харалампия Лута интересът на изследователите към съвременните процеси в образованието са обусловени от стремежа да се открият факторите, които допринасят за придобиването на желани педагогически характеристики, да се оцени образователната им стойност чрез качествена интеракция в институцията, към които всеки един всеки от субектите в нея се стреми.

Доказателствата за познаването на проблема от докторантката са категорично представени, както поясних в началото още ***от модела за качествено образование***, който тя поставя в центъра на своето дисертационно изследване и цели да обвърже със система от социални и професионални компетентности на педагога.

Като прави ***задълбочен сравнителен анализ на различни модели за качество на интеракцията и ги обвързва с доминиращи стилове на поведенчески механизми*** между учител-дете/ученик-родител в европейски план, тя анализира различни типове умения в институциите в социален и в професионален аспект.

Друг аргумент, за моето твърдение по отношение познаването на проблематиката е добре структурираното и аналитично изграждане на изследователския труд в четири основни глави и приложение, изчерпателно регистриращо статистическата проверка на резултатите. Оценявам го като добро ***съотношение между теоретико-концептуалната и експериментално-качествената характеристика на***

докторската дисертация, последвана от доказателствено-синтез на обосновка за доказването на хипотезата и произтичащите от нея задачи и изследователски въпроси за проверка.

Теоретичните основи на регулирането на качеството в образованието в публичния сектор по отношение демонстрирането на социални и професионални умения в детската градина и в училището се обвързват с основната терминология – дефиниции и изпълнение по регулации на качеството като аспекти за изясняването на:

- социалните умения: „аклиматизация“ в институционалната среда, „емоционална интелигентност“, „професионална почтенност“, „учителски ентузиазъм“, „жизненост на занималнята/класната стая“, „екстернализираните изисквания на образователната институция“;
- професионалните умения: „образователната самоефективност“, „автономно и мотивиращо влияние“, „професионални учителски роли“, „вдъхновяващ учител“;
- етапите на обучението на учители и модели в зависимост от насочеността: „предварително обучение“, „последователно обучение“, „едновременно обучение“. „образование от първи и от втори ред“, „моделиране“ и „метарефлексия“.

Чрез тях качеството на образование и неговите измерения се проследяват в контекста на усъвършенстването на социалните и професионални умения, което е интересна неизследвана и у нас, а и В Гърция взаимовръзка, която предимно е ориентирана в дисертационното изследване на Харалампия Лута **във връзка с формулираната цел и свързаната с него хипотеза.**

Искам да подчертая отново тук посоката на изследователските усилия на докторантката за корелация - между **представителни институции за влияние върху на качеството образованието в публичния сектор и компетенциите на педагозите, изследвани чрез статистически анализ на променливи величини.** Определям това също като значим дизайн на изследването във връзка с европейската стратегия 2030 и компетенциите на учителите, водещи до **устойчивост и качество на институционалното образование.**

Относно **дизайна на експерименталната програма** и мултиплицирането на хипотезата и задачите в пет изследователски конкретни въпроса, свързани с експериментална проверка, **констатациите ми в становището са също положителни.**

Тук мога с убеденост да твърдя, че **липсват подобни докторски дисертации, посветени на доказването на качеството на институциите като резултат от усъвършенстваните компетенции на педагозите.** Самата докторантка подкрепя тази

моя оценка като констатация „показателно и за Гърция една от страните, която дори не е участвала в нито едно от Международните проучвания за преподаване и учене TALIS (Teaching and Learning International Survey). Следователно се счита, че чрез това изследване ще се появят нови факти, които ще помогнат за улавянето на конкретния проблем в Гърция“ (с. 52 от докторския труд на английски език/с.29 от автореферата). Так се надграждат в последователните етапи на представеното изследване:

- теоретичните основи - теоретичните подходи и добрите практики;
- експериментална програма за алтернатива в регулирането на качеството на образователния мениджмънт в публичния сектор и прояви на усъвършенствани социални и професионални компетенции;
- доказателствата за ефективността във функционирането на алтернативен и апробиран експериментален модел, различен от масовата практика.

Методическата оценка на извършеното изследване включва *адекватно избрани и систематизирани по посока на конкретни отговори на петте изследователски въпроса система от методи и свързани с тях критерии:*

- *основните методи на педагогическо изследване:* теоретично проучване, сравнителен анализ, педагогическият експеримент, наблюдение/мониторинг,
- *допълнителни методи:* попълване на въпросници и анкети, дискуссионни методи, ситуационни методи, симулационни методи.
- *във формиращата система:* системи от съответни форми и методи за постигането на промяната на компетенциите у учителите с помощта на тренинги, решаване на казуси, тренинги педагогически квалификации и др. изложени в глава четвърта.

Използваният инструмент за изследване е избран от въпроси от въпросници на TALIS (TALIS 2008, TALIS 2013, TALIS 2018), които са заимствани изследователски инструменти за проучванията, проведени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (OECD) и се фокусират върху условията на работа на учителите и учебната среда в училищните единици.

Друга моя положителна констатация за оценяването на прецизността при проверката на хипотезата и обективизирането на резултатите от изследването се гарантира от наличното приложение от 80 страници с таблици от извършения професионално прецизен изследователски статистически анализ. Използвани са:

- скали на Ликерт, които са подходящи за изследване на изследваните променливи (Norman, 2010). Скалите, използвани във въпросника, са

изследвани за тяхната надеждност чрез коефициента „алфа на Кронбах“ (приложение);

- статистическата програма IBM SPSS 24 - данни от пилотен тест, данни, събрани от основното изследване, тествани за нормалност, дескриптивен статистически анализ, анализ на стойности (Mann-Whitney, Kruskal-Wallis) и проста линейна регресия;
- анализ на резултати от описателна статистика, допълнителни променливи за удовлетвореност от професията; инференциална статистика за формите на включване на учителите за усъвършенстването на професионалните умения, а и качеството на образование в подкрепа на доказването на хипотезата.

Най-голямата значимост на дисертационното изследване според мен произтича от ***дизайна на моделната системата от средства, използвани за усъвършенстването на социалните и професионални умения (параграф 4.3. в дисертационния труд от с. 147 до с. 142).***

Освен детайлното представяне на функциите на качеството на интеракцията в институцията по критерии и показатели, съотнесени преди прилагането ѝ и след това като ***значими корелации***, могат да се открият и ценни за мултипликация в практиката на:

- ***етапи на апробирания от докторантката модел*** (схема на с. 129 от дисертационния труд);
- ***съдържателни аспекти като потребности***, отразени в доказани статистически взаимовръзки с конструирането на промени в реалното състояние на институцията и стратегическите насоки за промяна на качеството в нея (схема на с. 132 от дисертационния труд).
- ***обобщените резултати от компетенциите***, които учителите придобиват във формиращия модел (морални и волеви качества, свързани със социалните компетенции, необходими на учителя, умения влияещи върху ефективността на неговата работа и неговия професионализъм), необходими за реализиране, както на неговите педагогически функции в институцията, така и за ефективната реализация на комуникацията и качество на интеракцията.
- положителен пример за емпирично доказване влиянието на модела върху динамиката на усъвършенстване и съхранение идентичността и

уникалността на образователната институция в конкурентна среда при отчитане предимствата на педагогическите кадри в тях.

Потвърждавам **формулираните приноси** на докторантката, като искам да поставя акцент върху недостатъчно открития **принос от докторантката относно ключовите стратегически технологии за повишаването на качеството на институцията, като пресечна област на планирането на ключовите технологии и очакванията на специалистите с висше образование и конкретизираните тактически ходове чрез система от целесъобразни форми за усъвършенстването на компетенциите**. Тук също бих поставила акцент върху представените в глава четвърта на единството на дискуссионни, ситуационни и симулативни форми и методи за квалификация.

Като препоръка към докторантката имам **тя да детайлизира в своите бъдещи публикации експерименталната система относно социалните и професионални компетенции за образователните институции в сравнителен план – за учителите в „детска градина“ и за учителите в „начално училище“** въпреки единността на професионалната им подготовка като педагози.

Като изследовател самата Харалампия Лута проявява необходимите за това личностни, социални и професионални педагогически качества, свързани с проверка на ефектите на качеството и доказването им като фактори за неговото управление. Публикациите ѝ са свързани с дисертационното изследване и етапно го отразяват. Авторефератът представя съкратено съдържанието на труда.

Заклучение: Като представям становището си, обобщено **давам положителната си оценка на дисертационния труд за научната и образователна степен „доктор“**. Той е насочен към промяна на качеството на образованието в институционален план в Гърция под влиянието на усъвършенстваните социалните и професионални компетенции на учителя върху реализирането му, установено емпирично и потвърдено статистически като значима корелация в педагогическото изследване.

Ето защо **в съответствие с положителната оценка** писмено предлагам членовете на научното жури да присъдят научната и образователна степен „доктор“ на Харалампия Константинос Лута по направление 1.2. Педагогика - Предучилищна педагогика на чужд език - английски.

22. 08.2021 г.

Член на жури:.....

(проф. д-р Весела Гюрова)